

Srečno '81

*želi jo
všem sodelavcem,
upokojencem,
našim vojakom,
poslovnim partnerjem
in vsem bralcem
Verige*

**DPO, samoupravni organi,
vodstvo in uredništvo glasila**

Naš pogovor ob koncu leta

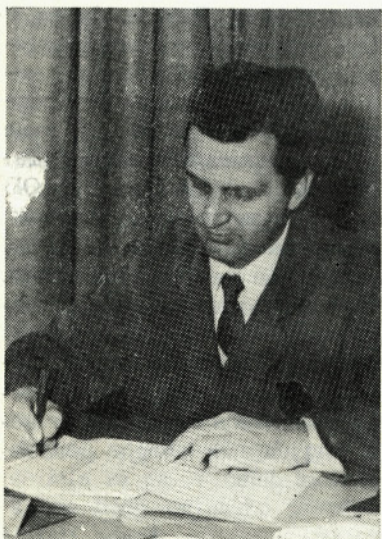
Ob prehodu v leto 1981 smo se pogovarjali z vodji tozdov o tekoči problematiki, pa tudi o izgledih za prihodnje leto. Zastavili smo jim naslednja vprašanja:

1. Kako ocenjujete poslovanje v letošnjem letu?
2. S kakšnimi težavami ste se v letu 1980 najpogosteje srečevali?
3. Kakšni so izgledi za poslovanje za leto 1981 v vaši temeljni organizaciji, saj se vsi moramo zavedati, da se bo stabilizacija še nadaljevala.

**Ciril Ažman, tozd
Vijakarna**

Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja in nenormalnim povečanjem materialnih stroškov, ocenjujem, da smo poslovali dobro.

Mnogo bolje kot v preteklih letih smo izkoriščali razpoložljive kapacitete, pri tem pa je največ pripomogel izvoz z velikimi serijami enakih izdelkov.

Največ težav v proizvodnji je povzročalo pravočasno zagotavljanje vlečene žice, predvsem večjih premerov, kjer pri dobavnih rokih kasnimo tudi 3 mesece in več. Precej preglastic nam je povzročala nabava ustrezne embalaže in nekaj vrst pomožnega materiala, ki je neobhoden za redno proizvodnjo.

Po podatkih, s katerimi trenutno razpolagamo, bo poslovanje v letu 1981 težje. Izgledi pa so, da dosežemo približno take rezultate kot letos, če se pogoji med letom ne bodo bistveno menjali. Še več pozornosti bomo morali posvetiti izkoriščanju instaliranih kapacitet.

**Peter Vogeltnik, tozd
Vzdrževanje**

Poslovanje v letu 1980 je bilo sorazmerno dobro, vendar smo se srečevali s težko situacijo na trgu z rezervnimi deli. Pomanjkanje reprodukcijskega materiala se bo odrazilo tudi pri učinkovitosti popravil strojev v naslednjem letu 1981. Prav tako se silno

dražijo vse vrste energije, tako da bo potrebno še bolj racionalno koristiti energijo, kot smo jo letos. Ne izključujem pa tudi možnosti redukcije raznih vrst energij.

**Bogo Košnik, tozd
Verigarna**

Vsako ocenjevanje brez številčnih pokazateljev lahko prinese neobjektivnost in netočnost. Ker pa ni namen tega odgovora nizati suhoparne šte-

vilke in ker leto še ni zaključeno, naj velja groba ocena — dobro v mejah načrtovanega, a slabše, kot smo pričakovali po zelo uspešnem prvem polletju. Prav tako nismo v celoti izkoristili visoke konjunktore naših izdelkov na domačem kot tudi tujem trgu. Tudi stabilizacijskega programa v postavkah povečevati proizvodnjo nekaterih najbolj akumulativnih izdelkov nam ni uspelo realizirati. Uspeli pa smo obdržati rast produktivnosti in izkoristkov strojev ter kontinuiteto ravni kakovosti izdelkov,

predvsem snežnih verig, tudi na zahtevnem zahodnem trgu.

Težav in težavic, objektivnih in neobjektivnih, je v vsaki materialni proizvodnji več kot dovolj, imajo pa večkrat kar precejšen vpliv na končni rezultat poslovanja. Te težave ocenjujem z različnih vidikov. Prvo z vidika organizacije proizvodnje, kjer nastopa osnovni problem. Slaba priprava proizvodnje, ta pa ima svoj izvor v izredno kritični preskrbi z ustreznimi osnovnimi in pomožnimi izdelavnimi materiali, pomanjkanju orodja in vzdrževalnih uslug. Pomanjkanje vsega tega pa povzroči proizvodni nered, izdelavni termini se podaljšajo, poruši se planska shema, ki v končni fazi povzroči tak odmik rokov, da za kupca niso sprejemljivi. Druga ocena je z vidika dobrega gospodarjenja, kjer je zelo težko uskladiti zunanje tokove brezglavega naraščanja cen, restrikcij pri investicijah in uvozu z notranjimi hotenji po zmanjševanju materialnih stroškov, po obnovi strojnega parka in uvajanju kvalitetnejše tehnologije ter povečanju deleža izvoza. Samo s povečano produktivnostjo se to ne da doseči in je za reševanje tako zapletene gospodarske situacije potrebno še mnogo več.

Tretja ocena je iz stališča, da še nismo prišli do spoznanja, da je dobro gospodarjenje v tesni povezavi s samoupravnimi odnosi. Saj le s spoznanjem, da je dolžnost in pravičica slehernega delavca, da na svoj način v danih možnostih sodeluje pri predlogih, odločitvah in izvedbi načrtovanih nalog s končnim ciljem, da pridemo do boljše delitve dohod-

ka in pravičnejše delitve OD.

Sedanje zahteve stabilizacije niso več parole, ampak dejstva, s katerimi moramo računati v prihodnjem letu in jih vgraditi v poslovni načrt. Cilji poslovanja in razvoja tozda so jasno začrtani. Optimizem daje tudi dejstvo, da imamo svoje kapacitete dejansko že razprodane. Bolj črnogledo pa ocenjujem zunanje vplive, saj je le malo jasno, kakšna bo oskrba iz železarn, kakšno bo gibanje cen, tržni pogoji in celotna bremena gospodarstva. Tu mislim, da je še vse preveč nedorečenega, premalo določenega, kar ta optimizem precej zmanjšuje.

**Jože Harinski, tozd
Orodjarna**

Oceno o poslovanju tozd Orodjarna v letošnjem letu bi delil v dva dela. Na prvem mestu je preskrbljenost ostalih tozdov z orodjem, kar je naša osnovna naloga. Iz poročil o zastojih zaradi orodja na proizvodnih postrojenjih je razvidno, da so nasproti ostalim vzrokom zastojev v letošnjem letu skoraj minimalni. Iz tega vidika je bilo poslovanje zelo zadovoljivo. Finančni rezultat pa so nam dejansko poslabšale nenormalne podražitve materiala, ki pri formiranju LC orodja niso bile upoštevane.

Največje težave, ki so premljale celotno proizvodnjo, so premajhne strojne kapacitete na operaciji rezkanje. Prav zaradi teh je prišlo večkrat po posameznih grupah do pomanjkanja del. Na sami operaciji pa so bila naročila temu primerno tudi razdrobljena. Do realizacije novih investicij ni prišlo zaradi znanih uvoznih

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

omejitev. Sama iztrošenost tega strojnega parka in pogoste okvare so še zmanjševale že tako majhne kapacitete.

Iz osnutka plana potreb orodju za leto 1981 pričakujem, da se bo situacija še poslabšala na področju rezkanja. Edino rešitev predvidevam le s čimprejšnjo realizacijo že naročenih rezkalnih strojev oz. centralizacijo obstoječega strojnega parka za izdelavo orodja v DO, kjer bo možna večja fleksibilnost pri proizvodnji, poleg mnogih drugih prednosti, ki so v cilju zmanjševati stroške LC orodja, to pa je smisel stabilizacije.

Anton Avsenek, tozd Industrijska oprema

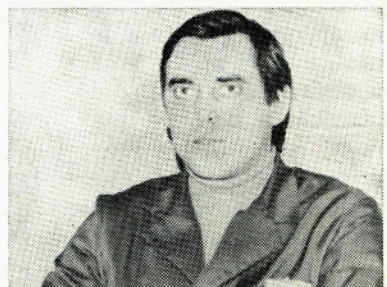
Leto 1980 bo prav gotovo zapisano v zgodovini TOZD TIO, saj smo s preselitvijo v nove prostore odprli novo stran razvoja programa, kateri je dobil tudi v občinskem merilu prvo mesto. Tokrat se zgodovina ni ponovila. Uspešno izvedena preselitev, izpolnitev plana, primerni osebni dohodki in rast dohodka preko 40 odst. so gotovo pokazatelji, ki kažejo, kako smo delali in premagovali težave.

Težav ni manjkalo, vendar so se pojavljale ključne težave v zvezi z osnovnim materialom. Zaradi teh izpadov smo morali stalno prilagajati strukturo proizvodnje preskrbljenosti z osnovnimi surovinami. Poleg tega nam je pomanjkanje kapacitet na določenih operacijah zmanjševalo možnosti še večje proizvodnje. Kritično je tudi poslovanje s skladiščem R 3, kjer se po dosedanjih organizacijskih predpisih roki za izdajo materiala daljšajo, kar tovrstna proizvodnja ne dopušča. Fleksibilnost izdelave in hitrost prilagajanja sta večkrat naš adut pridobivanja novih kupcev, kar pa taki zastoji povzročajo nepopravljivo škodo.

Sami načrti za pet let kažejo, da je 25 odst. rast zadostno smelo postavljena naloga in da smo na vseh področjih optimisti. V tem obdobju moramo dokazati, da so bila vlaganja v dokumentacijo in razvoj programa pravilna. Prepričan sem, da imamo dober izhodiščni položaj za tako visoko rast proizvodnje. Večanje znanja ob stalnem izobraževanju zaposlenih nam je porok za uspešen napredek.

Miro Ulčar, tozd Sidrne verige

Kljub vsem težavam, s katerimi se letos ob izvajanju gospodarske stabilizacije dodatno soočamo, ocenjujem, da bo poslovanje tozd Sidrne verige v celoti uspešno. To pa ne pomeni, da smo lahko popolnoma zadovoljni. Menim, da poteka premik v kvalitetnejšo proizvodnjo, ki naj bi bil tudi osnova še boljšega poslovanja, zaradi več predvsem objektivnih faktorjev, prepočasi.

Največ težav smo imeli pravzaprav pri izdelavi debelih sidrskih verig, ker nismo dobili vseh predvidenih naročil. Tako bomo letos realizirali le okrog 70 odst. planirane proizvodnje. Kljub nižji proizvodnji pa težave pri oskrbi z materiali in sidrno opremo niso bile nič manjše.

Omeniti je treba tudi problematiko naše perspektivne proizvodnje visokokvalitetnih verig. Strojni park za to področje je v precejšnji meri iztrošen in predstavlja veliko oviro za kako bistveno povečanje proizvodnje.

Na samo poslovanje je močno vplivalo tudi neugodno gibanje cen materiala (jekla) in energije na eni strani ter naših izdelkov na drugi strani.

Poslovanje v letu 1981 bo prav gotovo še vedno v precejšnji meri pogojeno z nadaljevanjem gospodarske stabilizacije. Vendar pa glede na zasedenost z naročili lahko ob kolikor toliko normalni preskrbi s surovinami poslovno leto 81 pričakujemo z zmernim optimizmom.

Franč Hanžič, tozd Kovačnica

Situacija poslovanja v tem času je precej nejasna, saj je znano, da prav v zadnjem delu četrtega kvartala poslovnega leta prihaja do nedormalnih kazalcev uspešnosti.

V tem letu, kot letu stabilizacijskih prizadevanj na področju gospodarstva, smo se vključili v vrsto aktivnosti, predvsem:

- povečanje fizične in vrednostne proizvodnje,
- povečanje dohodka,
- boljše izkoriščanje sredstev za delo, na osnovi kazalca fizične produktivnosti in produktivnosti po stalnih cenah,
- izplačevanje OD v smislu družbene resolucije,
- varčevanje z vsemi viri proizvodnega procesa.

Tozd si je predvsem prizadeval za povečanje akumulativnejših proizvodov in za povečanje obsega proizvodnje. Torej tam, kjer je vpliv tozda najbolj prisoten.

Po 11-mesečnem finančnem obračunu je fizična produktivnost presežena za 5,5 odst., po stalnih cenah pa 8,1 odst. Na osnovi teh pokazateljev ocenjujemo, da bomo poslovno leto dobro zaključili.

Pri izpolnjevanju poslovnih obveznosti je imel tozd težave predvsem pri reševanju problemov v zvezi s preskrbo osnovnih elementov proizvodnega procesa. Ob reševanju težav izkoriščanja kapacitet mehanike obdelave smo čutili premajhno zavzetost nekaterih delov delovnih skupnosti. Tako je bilo prepuščeno TO, da je sama reševala nastalo situacijo, kar je vzročno vplivalo na manjši dohodek.

Dohodek kot eden najbolj bistvenih komponent družbenoekonomskega položaja tozda ni bil dosežen v višini planirane, predvsem zaradi nenormalnega porasta cen osnovnih surovin in materialov.

Koncepcija gospodarske politike DO predvsem pa našega tozda v naslednjem letu naj bi bila taka, da bi bolj odločno

odpravljala osnovne vzroke slabosti v skupnih gospodarskih tokovih.

Pomembna naloga združenega dela bo še vedno v uresničevanju družbene resolucije v cilju povečanja dohodka, reprodukcijske sposobnosti, produktivnosti edla in izvoza, predvsem pa zmanjšanje ma-

terialnih stroškov procesne proizvodnje. Menim, da bomo morali še učinkoviteje odpravljati vse slabosti, predvsem tiste, ki so subjektivne narave. V tem prizadevanju pa združeno delo pričakuje večjo zavest vseh delov skupnih služb. Naj bi končno čutili skupno odgovornost za doseg postavljenih ciljev in nalog.

Proizvodnja v novembru

Proizvodni plan DO v novembru ni bil količinsko v celoti dosežen, vrednost proizvodnje pa je bila 5 odst. nad planirano. Realizacija gotovih izdelkov je preseгла predviden obseg tako količinsko kot tudi vrednostno.

Tozd Vijakarna je preseгла osnovni plan proizvodnje po teži 3 odst. in kosovno 6 odst. Še posebno ugodni rezultati so bili doseženi pri grupi lesnih vijakov do 3,5 mm in nad 6,1 mm. Pri ostalih grupah je plan dokaj neenakomerno dosežen, delno zaradi pomanjkanja kapacitet pri nekaterih fazah proizvodnje. Za tečajne zakovice ni bilo naročil. Realizacija je bila količinsko večja kot v preteklih mesecih, vrednost prodaje pa je največja v letošnjem letu in presega planiran obseg 42 odst. V enajstih mesecih leta je vrednost prodaje 15 odst. večja od plan.

Tozd Verigarna proizvodnega plana ni v celoti dosegla. Vzroki so bili v glavnem zastoji pri termični obdelavi (snežne verige za osebna vozila) in pomanjkanje nekaterih vrst materiala (verige z grabži). Odpremljena količina je bila 511 ton, vrednost prodaje je preseгла za 74 odst. planiran obseg. Tako kumulativno dosežena prodaja zaostaja za planirano le 0,3 odst.

V tozd Sidrne verige proizvodni plan ni bil dosežen. Pri proizvodnji sidrskih verig še niso rešeni problemi glede odpreme in zamujamo roke odpreme. Proizvodnja ne poteka normalno, kar vpliva negativno na poslovni uspeh. Za potrebe internega trga so bile planske obveznosti boljše izpolnjene. Letos so proizvodni plan za eksterni trg presegli le v marcu in maju. Tudi odprema izdelkov je zaostala za planom v novembru kar 50 odst. V prihodnjem letu bo treba z učinkovitejšimi ukrepi vplivati na boljše proizvodne uspehe.

Tozd Kovačnica je količinski plan za eksterni trg preseгла za 12 odst., za interni trg pa delno zaostajajo zaradi pomanjkanja odlitkov. V obdobju januar — november je proizvedena količina za eksterni trg večja 5 odst. od plana. Tudi realizacija je sledila proizvodnji. S 147 tonami odpreme so vrednostni plan presegli 23 odst. Le v septembru je bila dosežena večja vrednost prodaje. Velik problem predstavlja nabava odlitkov za izdelavo opreme za sidrne verige. V teku so pogovori z drugimi dobavitelji odlitkov.

Tozd Orodjarna je v novembru preseгла 50 odst. plan proizvodnje. Delno gre tak us-

peh na račun večjih obračunskih cen orodja, saj smo te povečali 10 odst. V to nas je prisililo predvsem dejstvo, da je cena orodnih jekel in ostalega reprodukcijskega materiala letos močno porastla, veliko več kot ostale vrste materiala.

Vrednost proizvodnje tozd Vzdrževanja je bila v novembru 11 odst. večja. Opravili so za 1,5 milijonov din velikih popravil (zaključeni so bili delovni nalogi), pri ostalih grupah pa plan ni bil v celoti dosežen. Kumulativni podatek do konca novembra kaže, da je vrednostni plan proizvodnje v celoti dosežen.

Tozd TIO je v novembru presegal plan proizvodnje 8 odstotkov in prodaje 12 odst. Uspeh bi bil še boljši, če bi imeli na razpolago v celoti potre-

ben material. Za proizvodnjo hidravličnih cilindrov in razvodnikov ni rešena tehnologija. Do konca novembra je tozd TIO realiziral za 58 milijonov din izdelkov, kar je 4 odst. več kot je planirano.

Za delovno organizacijo lahko ocenimo, da bomo v letu 1980 planske obveznosti v glavnem izpolnili, tako proizvodni plan kot tudi plan realizacije. Veliko pozornost posvečamo izvozu in se s tem vključujemo v splošne težnje izboljšati našo zunanjetrgovinsko bilanco. Do konca novembra smo izvozili za 5.240.261 dolarjev, kar je 20 odst. več kot v istem obdobju lanskega leta. S tem smo izpolnili postavljeni plan. K temu je pripomogla predvsem velika realizacija na zunanje tržišče v novembru.

M. Kozamernik

Bolje nagrajevati proizvodno delo

Na 8. seji CK ZKS je bil podan poseben poudarek družbenoekonomskemu položaju naše družbe sedaj in načrtovanje za bodočnost. Za uresničevanje teh ciljev bo potrebno poleg že uveljavljenih družbenih prizadevanj, uveljaviti pozitivnejši odnos proizvodnega dela, ker le-to ustvarja novo vrednost. Ostala opravila združenega dela pri tem omogočajo in pomagajo, da se ta nova vrednost doseže ali pa tudi zavira. Prav zaradi tega moramo proizvodnemu delu omogočiti izrazit moralni poudarek, pa tudi potrebno materialno spodbudo, da bi dosegli to načelo. Sistem delitve OD po delu je tesno poudarjen v samoupravnem položaju delavca. Če nismo sposobni v večji meri uveljaviti ustreznih nagrajevanj za proizvodno delo, predvsem za delo v težkih pogojih, je to prav gotovo dokaz, da delavec ni v takem družbenem položaju, da bi zase to lahko dosegel.

Zavzemati se bomo morali za to, da kvalificirani proizvodni delavec ne bi smel prejemati za svoje delo nižji OD, kot jih dobiva delavec s srednjo izobrazbo pri administrativnih, tehničnih in drugih delih. Dogaja se, da recimo kvalificirani delavec dobiva od 10

do 15 odst. nižje OD in je tako tudi vrednoten, kot delavec s srednjo izobrazbo v administraciji in drugod. Za posebno težke pogoje dela bodo morali biti plačani delavci toliko kot delavci s srednjo ali celo višjo izobrazbo. Seveda gre tu za posebno težke pogoje dela, kar pa to ne sme veljati za vse tiste, ki bi se želeli prilepiti zraven. Glede na to, da so se v zadnjih letih povečali OD za približno 4 odst. letno, produktivnost dela pa le za okoli 2,5 odst., medtem se je dvignil življenjski in družbeni standard ter obseg zaposlitve za približno 3,5 odst. Jasno je, da smo v tem pogledu živeli predboro, zaradi česar se kažejo že posledice. Res je, da so v tem letu sledili določeni ukrepi, predvsem stagnacija realnih OD, medtem so vse druge oblike porabe še vedno rasle izven planiranih meja. Pri omenjenih znižanih realnih OD gre torej za določeno vrednost, ne pa hkrati tudi za enak padeč ravni osebnega standarda. DO bo moral tudi v prihodnje rasti v skladu s produktivnostjo dela. Le takšna politika bo spodbuda za večjo zavzetost delavcev za dobro gospodarjenje in večjo produktivnost dela.

Franč Hanžič

Osebni dohodki po novem

Delavski svet je na zadnji seji, ko je obravnaval uresničevanje »resolucije« na področju delitve osebnih dohodkov, med drugim odločil, da se z decembrom uveljavi tudi razvid del in nalog. To z drugimi besedami pomeni, da bomo prešli na delitev osebnih dohodkov po delovnih nalogah. Seveda je bilo zaradi omejitev, ki jih narekuje »resolucija«, potrebno spremeniti vrednost posameznih grup. Kaj smo dosegli s spremembo grup?

»plače«? V vsakem tozdu za 10 odst., kolikor se pač poveča masa sredstev.

Seveda pa je vse to odvisno še od števila nadur, ki jih vsak mesec opravimo. Če se bo vrednost opravljenih nadur gibala tako visoko kot v oktobru, ko so nam »požrle« čez 70 milijonov din, potem bo zvišanje manjše. Vsakdo si lahko sam izračuna, da je vsak zaposleni zaradi nadur v oktobru dobil približno 35 starih tisočakov manj. Če bomo z nad-

Vrednost grup smo spremenili na ta način, da smo vrednost I. grupe dvignili od 260 na 280 točk, vrednost XXXV. grupe pa znižali od 1.365 na 1.292 točk. To pomeni, da se je vrednost I. grupe zvišala za 7,7 odst., vrednost XXXV. grupe pa znižala za 5,6 odst. S tem smo zagotovili razmerje 1:4,61 oziroma 1:4,22, če upoštevamo dejanske delokroge, kajti nihče v delovni organizaciji nima nižje ocene kot 300 točk. S tem premikom je zagotovljen minimalni osebni dohodek delavca, ki je opravil vse ure in uspel vsaj 100 odst. doseči normo, nad 5.350 din, kar je glede na OD v občini relativno visoko, še posebej, če upoštevamo, da je v vseh tozdih malo delavcev s III. grupo. Seveda je bilo že večkrat poudarjeno, da noben pravilnik ne prinese zvišanja osebnih dohodkov sam od sebe. Zato se ob tem lahko vprašamo, kolikšna bo masa sredstev za osebne dohodke v posameznih tozdih.

S prehodom na razvid delovnih nalog se je povečalo število razdeljenih točk za 17 odstotkov. Po stari analitski oceni je bilo v vsem kolektivu razdeljenih (za mesec oktober) 596.000 točk, po novem pa jih bo 697.300. Če bi hoteli uveljaviti nov sistem tako, da bi bila skupna vrednost točke in presege v posameznih tozdih enaka kot doslej, bi morali tudi maso sredstev dvigniti za 17 odst. To pa glede na resolucijske omejitve ni možno, pač pa bo ob uspešnem doseganju planskih obvez do konca leta mogoče meseca decembra povečati maso za 10 odst. To pomeni, da se bo vrednost točke skupaj s povprečnimi presegi znižala za ca. 7 odst. In koliko se bodo dejansko povečale

urami še naprej pretiravali, potem bo povečanje toliko manjše. Zato je v tem in prihodnjem mesecu naloga nas vseh, da skrbimo nadure na minimum, predvsem pri inventuri, ki je v zadnjem času postala vir dodatnih dohodkov za nekatere med nami.

Danes vemo, da nas je inventura lani stala približno 60 milijonov starih dinarjev, če bo letos porabljenih enako število ur, nas bo letošnja inventura stala več kot 100 milijonov. Obenem pa vsak zase prav dobro ve, da bi lahko vsaj 70 odstotkov inventure opravili med rednim delovnim časom. Če namreč v poletnih mesecih zaradi letnega dopusta, potem bi v zadnjih dveh mesecih tudi lahko prenesli 3—4 odstotno odsotnost z delovnega mesta, da bi se tačas opravljala inventura. Toda stara navada je železna srajca, zato delamo po starem, kot da nam denarja ne manjka.

Nekaj več besed o nadurah in inventuri je bilo potrebnih zato, ker nam mesečno »pojed« znatno več sredstev kot v preteklosti, kajti cena ene nadure se je v primerjavi z lanskim letom povečala skoraj za 100 odst. in nam mesečno vzamejo 3—4 odst. mase osebnih dohodkov, kar v denarju pomeni 55—60 milijonov starih dinarjev.

V zadnjem času veliko govorimo o boljšem in smotrnejšem delu, toda nujno je, da govorimo tudi o varčevanju, kajti še tako dobro delo nam ob razsipniškem obnašanju ne bo pomagalo. In pri nadurah smo razsipniški.

Franc Čop

Samoupravljanje, odgovornost, stabilizacija...

To so v današnjem času največkrat izrečene besede in so v ospredju našega družbenopolitičnega in gospodarskega življenja. Tudi pri nas v Verigi se srečujemo s temi besedami, seveda največkrat na raznih sestankih DPO, poslovodnega kolegija ter pri pogovorih med delavci v svojih temeljnih organizacijah. Res je, da nekateri tem besedam pripisujejo velik pomen, drugim so zopet nova pot k uveljavljanju svojih osebnih interesov, nekaterih pa so dodatno breme, ki bi ga radi čimprej zvalili s svojih ramen. Ne smemo prezreti, da besede same na sebi še ne pomenijo nič, če ni njihov smisel prenesen v delo.

Razmišljanje o teh besedah in kako gleda nanje delavec — neposredni proizvajalec, me je spodbudilo, da napišem nekaj opažanj, ki so odkrite, brez okrasitve.

Med delavci v neposredni proizvodnji se danes pogostokrat sliši, češ, saj ni nič bolje, če se vključujemo v samoupravljanje, pa naj bomo delegati v samoupravnih organih ali delegati v samoupravnih interesnih skupnostih. Pravijo, da večinoma obvelja volja poslovodnih delavcev, ki so bolj strokovno podkovani in so pri problemih bolj doma, kot temu pravimo. To povsem drži, če gre za problematiko, ki je bolj strokovnega značaja. Tudi to se da tako razložiti, da problem razume vsakdo. Mnogokrat gre za bolj preprosta vprašanja, ki so delavcem lahko razumljiva, a se zopet zadnje čase opaža pasiven odnos do razreševanja takih vprašanj. Še več, vse manj delavcev je sploh pripravljeno sodelovati v procesu samoupravljanja. Samo po sebi se zastavlja vprašanje, zakaj prihaja do takih pojavov, ki vsekakor zavirajo nadaljnji razvoj samoupravljanja in delegatskega sistema kot celote. Ugotovitev, da se med delavci poraja nezaupanje in odpor do sodelovanja pri odločanju, je povsem točna. Nezaupanje, ki mu botrujejo negativni pojavi, kot so: slabo razčiščeni medsebojni odnosi, predvsem odnos na relaciji tozd — skupne službe in z njimi problem pravičnega nagrajevanja po rezultatih dela, podrejena vloga delavca pri odločanju in razpolaganju z ustvarjenim dohodkom, nekatera tehnokratska obnašanja, predvsem posameznih vodilnih delavcev, prisotnost birokracije, ki se kaže s preveliko administracijo tudi pri nas ter podobni pojavi. Vse to krni zaupanje in ugled dobrih samoupravnih odnosov. Našteti pojavi, ki so bili bolj prisotni v preteklosti, ne vplivajo samo na nezaupanje med delavci, temveč tudi na boljšo produktivnost. Zato bi do takih pojavov morale biti bolj budne DPO, sploh vsi subjektivni dejavniki, ki bi s konkretnim

reševanjem objektivno razsojali negativnosti, predvsem z vidika odgovornosti.

Ko govorimo o odgovornosti, ugotavljamo, da šele v zadnjem času dobiva svoje pravo mesto v naši družbi. Vse prevečkrat smo jo izgovarjali, vse premalokrat pa pomislili, ali bomo sploh lahko upravičili njen pomen. Posebno strokovni delavci se radi sklicujejo na odgovornost, ki jim kot »faktor« prinaša točke pri osebnem dohodku. Tudi delavci v neposredni proizvodnji premalokrat pomislijo, da niso brez odgovornosti. Posebno velja za delegate v samoupravnih organih in SIS, da z vso odgovornostjo pred delavci, ki so jih izvolili, odigrajo pravo vlogo delegatskega sistema.

Za vse letošnje leto je bilo značilno, da se je na vseh gospodarskih in političnih ravneh opozarjalo na ustalitevno obnašanje na vseh področjih.

Skratka, obnašali naj bi se skrajno varčno in skladno s stabilizacijskimi ukrepi. Da pomeni stabilizacija nekaj odrekanj, predvsem pa več in boljše delati, je jasno vsakomur. Tega se zaveda tudi naš delavec, samo z upravičenim dvomom v pravično porazdelitev stabilizacijskih bremen. Vsi vemo, da je glavno breme stabilizacije padlo na združeno delo, to pomeni, da bo delavski razred plačal največji dolg lagodnega življenja v preteklosti. Zato vprašanja, kakšni so prispevki in predvsem finančni učinki SIS in drugih negospodarskih organov k stabilizaciji, vzbujajo pozornost v delovnih sredinah. Ne bi bilo odveč, če bi se taka vprašanja razčistila v naših sredinah in morda zadušila dvom v nepravično porazdelitev stabilizacijskih bremen.

Rado Janša

Trenutno stanje mladinske organizacije DO

Zveza socialistične mladine je ena od subjektivnih sil v naši samoupravni socialistični družbi, ki naj bi se enakovredno vključevala v proces družbene reprodukcije in v celotno življenje naše družbe. Trenutna stopnja razvoja proizvodnih sil in s tem družbene nadgradnje to nedvomno v veliki meri že omogoča. Dejstvo je, da ta možnost marsikje še ni dovolj izkoriščena, pa naj bo zaradi objektivnih ali subjektivnih težav.

Na žalost je tudi naša DO ena takih sredin, v kateri se mladinska organizacija ne vključuje dovolj v življenje DO in se njeno prisotnost sploh ne opazi. Rekel bi, da je to glede na število mladih presenetljivo. Vzroke za tako stanje bi težko na hitro in površno našli, a eden od največjih je gotovo tudi nezainteresiranost mladincev samih. To, da večina ne živi v kraju sedeža DO, ne sme biti izgovor, saj je vsakdo dolžan družbeno in tudi politično delovati tam, kjer je zaposlen, in tam, kjer živi. Seveda je to ena od lepих političnih deklaracij, ki pa jo je v praksi malo težje izvesti. In prav to naj bi bila ena od prvenstvenih nalog novega vodstva mladinske organizacije. Približati bomo poskušali delo mladinske organizacije čim več mladincem in doseči njeno prisotnost pri reševanju vseh aktualnih problemov v DO, ki se tičejo tudi mladincev.

»Če revolucionarna organizacija mladincev želi uspešno opravljati svojo vlogo, se ne sme zapirati vase in v ozek krog tako imenovanih »mladinskih

problemov«, ampak mora biti tesno povezana z ekonomskimi, samoupravnimi, političnimi in drugimi interesi in potrebami človeka na delovnem mestu v tovarni, v mestu, na vasi ali v institucijah drugih družbenih dejavnosti.« op. 1)

Poiskati bomo morali oblike dela, ki so trenutno najbolj dostopne in ki bi pritegnile in angažirale čimveč mladih.

Iluzorno bi bilo pričakovati, da se bo stanje čez noč popravilo. Dejstvo pa je, da tako stanje neaktivnosti, kot je, ne smemo več dopustiti. Pri tem moramo potrpati ne le na zavest mladih, ampak tudi ostalih družbenopolitičnih organizacij, ki naj bi pomagale mladim pri njihovi aktivnosti in pri reševanju skupnih problemov. Predvsem moramo pokazati člane ZK — mladince, ki so dolžni delati tudi v mladinski organizaciji, pa se tega ne zavedajo dovolj.

Torej jasno je, da mrtvilo, ki je vladalo v mladinski organizaciji, ne bo moč v kratkem času odpraviti, a nedvomno so prvi koraki že storjeni.

»Samo človek, ki prevzema tudi odgovornost za svojo svobodo, je lahko svoboden. Toda samo človek, ki lahko demokratično odloča, lahko prevzame takšno odgovornost. Mislim, da bi prav to spoznanje moralo biti izhodišče naše politike do mlade generacije.« op. 2)

op. 1: Edvard Kardelj: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, str. 201, ČZP Komunist, Ljubljana 1977

op. 2: ibid str. 212

Darko Kovač

Kako si predstavljamo skupno porabo

Navadno imamo pri besedi skupna poraba v mislih sklad skupne porabe v delovnih organizacijah in seveda še bolj v naši tovarni. Pri tem razmišljamo o prehrani, o počitniškem domu, zlasti pa o regresih, o odpravninah in jubilejnih nagradah. Manj pri tem mislimo, da pod ta pojem spadajo tudi stvari zunaj tovarne, čeprav močno vplivajo na naše življenje, oziroma na naš standard. Gre za šolstvo, zdravstvo, kulturo, telesno kulturo, otroško varstvo, socialno skrbstvo, komunalo, stanovanjsko izgradnjo, požarno varstvo, če ostanem samo pri dejavnostih v občini. Te dejavnosti ali bolje rečeno potrebe, se uresničujejo v interesnih skupnostih, kamor smo kot uporabniki povsod vključeni tudi delavci naše delovne organizacije. Vključeni smo preko delegatov v teh skupnostih, ki skupaj z delegati izvajalcev odločajo o razvoju teh področij. Gre torej za sistem, ki nam v formalnem pogledu daje dovolj možnosti, pri čemer pa ni nova ugotovitev, da marsikdaj ne vemo, kaj se dogaja.

Ne glede na uvodno naštevajo in pojasnjevanje skupne porabe kot ekonomskega in pravnega pojma, ki ga bolj ali manj vsi poznamo, pa to ni osnovni namen tega pisanja. Res, da me je k pisanju neposredno vzbudilo nedavno sprejemanje sporazumov o temeljnih planov SIS, pa se mi zdi zanimiveje in morda tudi pomembnejše spregovoriti o odnosih do te stvari. Ustreznejši odnos, ki je odvisen tudi od razumevanja, bi pomagal preseči golo formaliziranje, hkrati pa omogočil ustvarjalnejši prispevek nas vseh k urejanju tega področja življenja. Poskušajmo za začetek ugotoviti, kako mislimo in govorimo, kadar smo v tovarni, doma, v krajevni skupnosti ali v kakšni drugi vlogi.

Že v tovarni se nam zaplete, ko moramo razrešiti razmerja med skladom skupne porabe in drugimi deli čistega dohodka, podobno pa je s posameznimi nameni znotraj sklada. Počutimo se ogrožene pri osebnem dohodku, ki da ga obremenjujejo vse mogoče dajatve, hkrati pa nismo pripravljeni prispevati dinarja več za malico ali pa se težko privadimo na višje cene v počitniškem domu. Zamizimo pred dejstvom, da nižje cene, ki jim lahko dodamo še eventualno višji regres, vplivajo (vsaj na nekoliko daljša časovna obdobja) na osebne dohodke. Na kratko lahko ugotovimo, da so stvari med seboj tako tesno povezane, da ne moremo o njih ločeno razmišljati. Če se ozremo preko tovarniške ograje, smo prepričani, da na naš račun živi cela vojska ljudi, pri čemer naj takoj pripomnim, da ni mogoče trditi, da tega ne dela nihče. Vso stvar vi-

dimo pretežno le skozi številke davkov in prispevkov, zaradi česar se nam porodi v tem trenutku skoraj edina mogoča želja, da se te številke zmanjšujejo. Vsekakor je ta težnja dokaj normalna, če upoštevamo, da je manj obremenjeno gospodarstvo bolj sposobno konkurirati na trgu, čeprav na to gledamo bolj skozi osebne dohodke.

Naš odnos do šol, vrtec, zdravstva, do pravic iz socialnega zavarovanja in drugih stvari, ki skupaj tvorijo skupno porabo, pa se v prostem času ali morda že prej, skoraj diametralno spremeni. Vse te potrebe želimo in hočemo imeti zadovoljene v čim večji meri in v tej smeri tudi delujemo. Skratka, osebnemu standardu želimo nekritično pridati še družbeni standard, ki naj ga preskrbi sistem ali država. Še bolj si v tej meri prizadevamo v vlogi krajanov ali celo delegatov krajevnih skupnosti. Pritiskamo na občinsko blagajno in tudi na delovne organizacije, med katerimi je seveda tudi tista, v kateri delamo. V vlogi krajana je seveda tak interes nekaj normalnega in morda tudi pozitivnega, vendar pa tem interesom kljub temu manjka realna podlaga.

Kadar nam v eni ali drugi vlogi, v zadevah, ki se tičejo skupne porabe (ki seveda ni edini družbeni odnos, je pa precej tipičen), ne gre po željah, kar je navsezadnje tudi stvarnost, se znajdemo v neki pat poziciji. Gre za občutek nemoči, ki sproža precej različne reakcije, resno pa nam otežuje kvalitetno poseganje v družbeno dogajanje. Še tako razvejan in organiziran delegatski sistem z vsemi formalnimi oblikami izobraževanja vred, je lahko prazen aparat, če ne vzpostavimo realnega odnosa do stvari, ki ji rečemo skupna poraba. Spoznati moramo, da naše ravnanje v tovarni direktno vpliva na možnosti izven gospodarstva in obrnjeno, urejeno šolstvo, zdravstvo, otroško varstvo in ostalo pozitivno deluje na gospodarjenje. Učniki so torej obojestranski in če to vemo, bomo prav gotovo kvalitetneje odločali na vseh nivojih. Bolj bomo sposobni najti pravo mero med možnostmi in potrebami, kar je pogoj za družbeni razvoj. Sicer pa se utegnemo zaletavati zdaj v en, zdaj v drug zid, ki pa si ga pomagamo graditi tudi sami. Ne bi bilo sicer prav, da tako stvari razumejo samo delavci v združenem delu, vendar je dobro razčistiti najprej pri sebi, kajti »administracijo« vzbudujemo včasih tudi sami s svojimi zahtevami. Morda bi bilo za začetek dovolj, da vzpostavimo tak realen odnos, ko bomo zmožni, pa bomo obdelovali tudi grmade gradiva in podatkov.

Miloš Janša

Kaj je fosfatiranje?

Dostikrat slišimo izraz fosfatiranje, fosfatirana žica in podobno; zato je potrebno, da si ta postopek ogledamo nekoliko bolj natančno.

Če pomočimo v posebno sestavljeno kopel očiščeno jeklo ali izdelke iz aluminija in cinka, dobimo fosfatne prevleke, ki tvorijo močno zraščene kristale s površinami.

V praksi uporabljamo v ta namen cinkov in manganov fosfat. Kopel je sestavljena:

- iz fosforne kisline,
- topnega fosfata in

— oksidacijskega dodatka.

Običajni postopek je naslednji:

- razmaščevanje v alkalni kopeli (80—100 °C),
- izpiranje v hladni vodi,
- luženje v žvepleni kislini z dodatkom inhibitorja,
- izpiranje v hladni vodi, ki ima dostikrat tudi dodatek za nevtralizacijo ostanka kisline,
- fosfatiranje, potapljanje v fosfatno kopel,
- izpiranje v vroči vodi z dodatkom za nevtralizacijo in antikorozijsko,

PREDLOG ZA NOVO ODMERO NADOMESTIL DELOVNIM INVALIDOM ZARADI MANJŠEGA OSEBNEGA DOHODKA NA DRUGEM DELU ZA LETO 1981

Zaradi sprememb v nagrajevanju, ki so nastale po letu 1979, so se nekatera dela in maloge razvrednotile oz. so se dela in naloge, ki so jih invalidi opravljali pred invalidnostjo, boljše ovrednotile. Višine nadomestil v nekaterih DO po Sloveniji sploh niso več realne, ker so spremembe v nagrajevanju uvedli že precej pred nami.

Nova odmera nadomestil se bo izvedla za čas od 1. 1. 1981 dalje. Od 1. 1. 1981 do nove odmere se bo izplačevala akontacija v višini nadomestila, ki ga je invalid prejemal na dan 31. 12. 1980. V bodoče se bo nadomestilo odmerjalo vsako leto posebej, ker povečanja z odstotki, po mnenju strokovnjakov, niso več realna.

Nadomestilo zaradi zaposlitve s skrajšanim delovnim časom je edino nadomestilo, ki se izračunava po doseženih osebnih dohodkih invalida v tekočem letu. Enako je razliki med osebnim dohodkom invalida, ki ga dobiva za skrajšani delovni čas in med osebnim dohodkom, ki bi ga dobival za polni delovni čas. Prejemajo torej celotno denarno razliko, ne glede na vzrok nastanka invalidnosti (bolezen, nesreča pri delu).

Tega pa ni mogoče trditi za delovne invalide III. kategorije, ki prejemajo nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu. Na denarni znesek namreč vpliva vzrok nastanka invalidnosti (bolezen 90 odst. izplačilo, nesreča pri delu 100 odst.).

Skupnost se bo v srednjeročnem obdobju zavzemala za poenotenje teh kriterijev.

V evidenci imamo ca. 150 invalidov, všteti tudi tiste, katerih invalidnost je nastala v naši DO, pa so premeščeni drugam.

Kljub težavam, ki bodo nastale pri novi odmeri nadomestila, zaradi različnega dodatka na minulo delo (stari, novi delavci), razvrednotenega oz. boljše ovrednotenega dela, se bomo potrudili, da bodo invalidi kar najbolj objektivno ocenjeni.

Lidija Svete

ČLANKE ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO SPREJEMAMO DO 12. JANUARJA 1981

— potapljanje v raztopino, ki ima mazilni dodatek, to je lahko apno, boraks ali milo in — sušenje.

Postopek se pri svetlo žarjeni žici precej skrajša. S tem postopkom dobimo različne debeline fosfatnih prevlek, kar je odvisno od samega sredstva za fosfatiranje in tudi od naših potreb. Fosfatna prevleka ima namreč to dobro lastnost, da se odlično sprime s površino izdelka in je zelo dober nosilec mazila.

Uporablja se posebno pri hladnem preoblikovanju, kjer ustvari trdno osnovo za mazilo.

Med operacijami stiskanja, iztiskavanja, reduciranja in globekega vlečenja preprečuje prekinitve mazilnega filma in s tem zmanjša trenje med orodji in materialom.

S tako obdelano žico dosežemo:

- višje življenjske dobe orodja,
- večje stopnje preoblikovanja,
- večje preoblikovalne hitrosti,
- bolj gladko površino na izdelku,
- zmanjševanje površinskih napak in
- tudi povečamo obstojnost proti koroziji.

Poznano je tudi, da so avtomobili pred lakiranjem obvezno obdelani s fosfatom. To je dobra osnova za lak. Če nastopi prehitro korozija, seveda brez poškodbe pločevine, je to znak, da je bil avto slabo fosfatiran, slabo očiščen pred to operacijo ali pa sploh ni bil fosfatiran.

Pri nas pride v poštev te kemična obdelava na žici, ki jo uporabljamo za vijake. Kot je bilo že povedano, se orodja dosti počasneje obrabljajo. Razmerje stiskanja se pri fosfatirani žici precej poveča, tako da na ta način lahko na enostavnejših strojih izdelujemo zahtevnejše izdelke.

Ta fosfat pa ovira varjenje, zato za žico, ki se uporablja za verige, ni primeren. Prevleka začne pri 200 °C razpadati in pri 450 °C popolnoma razpade. Kljub temu pa ima izolacijske sposobnosti in poveča upor med površino materiala in varilno elektrodo.

Za vlečenje žice in za naše vijake je potrebna debelina 3—5 mikronov; za večje večstopenske deformacije pa rabimo 12—15 mikronov.

Časi za obdelavo so sorazmerno kratki in so v glavnem omejeni z luženjem, to je običajno najdaljše. Proces fosfatiranja s potapljanjem traja 10—15 minut. Pri konti — postopkih, kjer žica teče nepretrgano skozi vse operacije, so časi 8—20 sekund.

Seveda mora biti kopel sestavljena iz močnejših oksidantov in fosfatov.

Pri nas predvidevamo fosfatirano linijo v sklopu povečave sedanjega žicovleka. Ta dograditev je sedaj vedno bolj aktualna, ker skupni obrat v Podnartu zaradi omejitve investicij še ne bo zaživel. Tam imamo poleg cinkanja in drugih galvanskih postopkov tudi sodobno linijo za bakrenje, fosfatiranje in ostale kemične obdelave.

Franc Legat

Srednjeročni plan

SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA SR SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1981—1985

Ob sprejemanju srednjeročnih planov družbenih dejavnosti zelo redko obravnavamo področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja, čeprav je za nas kot celoto in posameznika pomembno in zanimivo.

Za planiranje razvoja skupnosti so pomembni kazalci družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije.

V obdobju 1976—1980 so bili nekateri kazalci razvoja SR Slovenije v primerjavi s planom naslednji: družbeni proizvod v združenem delu 4,9 odst. (plan 6,4 odst.).

Op.: Družbeni proizvod je skupna vrednost materialne proizvodnje in proizvodnih storitev, realiziranih v enem letu po prodajnih cenah, zmanjšan pa za vrednost reprodukcijskega materiala.

Zaposlenost v združenem delu 3,1 odst. (plan 3,0 odst.); realni osebni dohodki 1,1 odst. (plan 3 odst.). in življenjski stroški 18,9 odst.

Iz podatkov je razvidno, da je bil plan glede na materialne možnosti zastavljen preveč dogovorjeno politiko o gibanju ambiciozno.

Skupnost je izpolnjevala pokojnin ter jih redno valorizirala v skladu s povečanjem nominalnih osebnih dohodkov na zaposlenega v minulem letu. V tem obdobju so se spreminjale le stopnje prispevkov iz osebnega dohodka, medtem ko so stopnje iz dohodka ostale nespremenjene oz. so se zniževale z vračanjem presežkov v združeno delo.

Povprečne prispevne stopnje iz osebnega dohodka so se gibale takole:

leto 1976	12,50 %
leto 1977	12,37 %
leto 1978	11,01 %
leto 1979	10,90 %
leto 1980 (ocena)	11,45 %

V letu 1979 je bilo združeno delo zaradi presežkov iz leta 1978 oproščeno plačevanja prispevkov iz dohodka za čas od 1. 4. do 30. 9. 1979. Ob koncu leta 1979 se je pojavil problem nelikvidnosti, nadaljeval se je tudi v leto 1980. Skupnost potrebuje za normalno zagotovljeno likvidnost vsaj 10 odst. letnih dohodkov skupnosti. Zaradi nelikvidnosti ne bo v stanju najemati niti premostitvenih kreditov za redno izplačevanje pokojnin, pač pa si bo morala zagotoviti stalni kredit za daljše obdobje.

Glede na družbenoekonomsko gibanja in rezultate razvoja naše republike v preteklem srednjeročnem obdobju se prevede: rast družbenega proizvoda po povprečni letni stopnji 3,5 odst., produktivnost dela v gospodarstvu po povprečni stopnji rasti 1,6 odst., zaposlenost v združenem delu 2,0 odst., realni osebni dohodki na zaposlenega po povprečni stopnji 1,1 odst. na leto, življenjski standard pa bi se povečal v povprečju za 2,6 odst. na leto.

V srednjeročnem obdobju, ki je pred nami, skupnost pričakuje povečanje števila starostnih upokojencev za 3,9 odst.

letno, zlasti še, ker se bodo upokojevale generacije med II. svetovno vojno in neposredno po njej. Predvidena stopnja rasti invalidskih upokojencev je 1,9 odst., družinskih 2,4 odst., uživalcev invalidnin 5,2 odst. itd.

Za rekreacijo (regres) se bodo oblikovala sredstva v višini do največ 1,5 odst. od izplačanih pokojnin in varstvenega dodatka.

Po 8. členu samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti za obdobje 1981 do 1985 je za leto 1981 predvidena: prispevna stopnja iz osebnega dohodka 11,10 (vir fin. BOD);

prispevek za nesreče pri delu 0,80 (vir. fin. dohodek)

prispevek za beneficirano dobo (v naši DO ne plačujemo); posebni prispevek iz dohodka za razvoj gospodarsko nerazvitih republik 1,27 odst.

Temeljni cilj skupnosti (SPIZ) je zagotovljena socialna in ekonomska varnost delovnih ljudi na načelu vzajemnosti in solidarnosti.

Skupnost bo v tem srednjeročnem obdobju aktivno sodelovala pri pripravah novega zveznega in republiškega zakona o pokojninsko invalidskem zavarovanju.

Pred tem pa se bodo reševala tudi nekatera druga perebna vprašanja:

— dokup let, pravica do varstvenega dodatka;

— ponovno opravljanje dejavnosti po upokojitvi;

— pogoji za pridobitev pravice do inv. pokojnine za mlajše zavarovance;

— odpravljanje nesoglasij v zvezi z denarnimi nadomestili;

— pokojninske osnove nekaterih kategorij zavarovancev (trgovski potniki);

— osnove za nadomestila v času poklicne rehabilitacije;

— vprašanje v zvezi z odmero pokojnine;

— pristojnosti med OZD in SPIZ na področju rehabilitacije in zaposlovanja invalidov;

— poenotenje kriterijev in meril za ocenjevanje invalidnosti.

Kot doslej se bodo tudi v bodoče zbirala sredstva za gradnjo domov in stanovanj za upokojence in to v višini 4% prispevka na skupni znesek izplačanih pokojnin in varstvenega dodatka. Evidenca se bo vodila pri republiški skupnosti PIZ, sredstva pa bodo razporejale občinske enote.

Cilj naše DO v tem srednjeročnem obdobju za področje pokojninsko invalidskega zavarovanja naj bi bil:

— Zagotoviti socialno varnost zavarovancev v gmočnem pogledu. Naj ne bi bilo delavca ob upokojitvi, ki bi komaj dosegal ali pa tudi ne, mejnega zneska najnižjega pokojninskega prejemka.

— Izboljšati delovne pogoje ter s tem preprečevati invalidnost in prezgodnje upokojitve.

L. Svete

»Spet trte so rodile, prijatli...«

Iztekel se je mesec november, čas, ko po zidanicah zori vino. Z njim bomo slavili praznike, poroke, rojstne dneve ali žalovali na sedminah. Marsikomu bo alkohol zdravilo za zobobol, želodčne in srčne težave, sredstvo za boljši apetit. Tak odnos do alkohola ni nov. Zgradil se je pred davnimi leti, ko je postal simbol zmaga in porazov in si utrl pot v verske obrede. Prenáša se iz roda v rod. Na žalost pa je poleg tradicionalnih okvirov dopustnega in neškodljivega uživanja rodil zloraba in odvisnost (alkoholizem).

Letošnji november je bil mesec boja proti alkoholizmu. Tudi ta »borba« ni nova. Dokumenti in slike pred 3000 leti jo že prikazujejo. Kitajci so npr. preorali vinograde, da bi ga preprečili, prav tako Turki, do ameriške prohibicije v tem stoletju. Izkušnje kažejo, da absolutne prepovedi ne prinašajo pravega uspeha. Napeti pa moramo vse sile, da bi zmanjšali število obolenj, ki jih alkohol povzroča.

1. Alkoholizem je na tretjem mestu, takoj za srčnimi boleznimi in rakom, Jugoslavija spada po številu alkoholikov med prve tri evropske države (300 tisoč do 900 tisoč).

2. Alkoholizem prinaša posledice alkoholiku, njegovi družini in vsej družbeni skupnosti. Posebno je zaskrbljujoče, ker pije vse več mladih in lahko pričakujemo eksplozijo obolenj v prihodnosti. Veča se število ženskega alkoholizma. Največ ločitev je posledica te zasojevnosti. Število prometnih nesreč zaradi alkoholiziranosti tudi narašča. Delovna doba alkoholikov je za 10—20 let krajša.

Kaj je alkoholizem? Že dolgo časa priznavamo, da je alkoholizem bolezen in alkoholik bolnik. Vendar ne tak bolnik, ki mora v posteljo in ki potrebuje nego in počitek. Bolan je zato, ker z dolgotrajnim in čezmernim uživanjem alkohola postane od njega odvisen (telesno in duševno) in so se zaradi tega pri njem razvile (duševne ali telesne) okvare in družbene težave.

Kako spoznamo telesno odvisnost?

Kadar bolnik zaradi kakršnihkoli razlogov ne dobi v telo alkohola, postane tesnoben in nemiren, se slabo počuti, boli ga glava, poti se in roke se mu

tresejo. Te znake imenujemo abstinenčne simptome. Veliko alkoholikov, ki pride k nam na zdravljenje, zatrjuje: »Pijača ni problem. Slabe živce imam, zato se tresem.« (Prva zmeta). Šilce na tešče hitro pomaga. Roke se umirijo, spet lahko delajo. Zato te vrste alkoholikov vsak dan pijejo — ves čas »dolivajoo«.

DUŠEVNA ODVISNOST

Nekateri se branijo: »Nisem alkoholik. Tudi po 14 dni ali več lahko abstiniiram.« (Druga zmeta).

Res ne pijejo vsak dan. Ko pa začnejo, ne morejo prenehati in se napijejo do onemoglosti. Pravimo, da pijejo po tipu izgube kontrole. Lastnost organizma, ki prenaša alkohol, imenujemo toleranca. Vidimo, da ga človek v začetni fazi alkoholizma vedno več »nese« (toleranca raste), v končni fazi pa je že od majhne količine pijan — (toleranca pada).

Večkrat slišimo: »Nisem alkoholik, saj ga malo pijem. Po treh kozarcih sem že pijan...« (Tretja zmeta). V resnici gre za alkoholika, ki mu je zaradi telesnega propada padla toleranca.

Po TV nadaljevaniki Ščuke pa ni, ščuke pa ne pogosto slišimo stavek: »Ti si delta alkoholik.« Verjetno nekateri ne veste, kaj to pomeni. Vrste alkoholikov lahko razdelimo po grških črkah na alfa, beta, gama in delta. Delta alkoholiki so že prej omenjeni tipi pivcev, ki kažejo pretežno telesno odvisnost, niti dneva ne morejo ostati brez pijače.

Alkoholizem je proces, ki ga razdelimo v več obdobij ali faz. Prva faza je uničevanje družine (ali bolezni družine), sledi ji faza osebnostnega in družinskega propadanja. Mož prihaja pozno iz službe utrujen. Ob raznih obiskih izrabljuje priložnosti in se opije. Vedno več denarja porabi zase, ne skrbi za družino. Žena mora prevzeti vse breme nase. Ker jo je sram, ne vabi več znancev in družina se izolira. Otroci se tresejo pred očetom, ki pogosto razgraja in ga zaničujejo. Živijo v napetosti in stalni negotovosti. Kljub temu se vsa družina na te razmere prilagodi. Nihče nima prave volje, da bi kaj spremenil.

Alkoholik tudi delo zanemara. Nabira si »plave«, ki jih ima (prevečkrat) možnost pokriti z dopustom. Njegova storilnost in strokovnost pešata.

V obdobju »osebnostnega in družbenega propadanja« je že uničil svojo družino, izgubil je službo. Samo popiva, dokler čisto ne propade.

Skoraj vsi telesni organi oboli, lahko se pojavi vnetje želodčne sluznice, jetrna ciroza, okvare srčne mišice, vnetje trebušne slinavke in živcev, poškodbe možganov. Od psihičnih komplikacij je najbolj znan alkoholni bledež (delirij), ki je še danes brez zdravljenja smrtno nevaren. Pri nekaterih se ljubosumnost stopnjuje do bolezenskih blodenj, spet drugi slišijo grozeče glasove. V takem stanju lahko pride do uboja ali samomora. Zaradi vsega opisane je zdravljenje potrebno čimprej. Zanj se alkoholik redko odloči sam. V to ga ponavadi prisili družina, delovna organizacija ali telesne težave. Ovire na poti do zdravljenja so lahko: ženina popustljivost, ko mu vedno znova verjame, »saj bo nehal, trdno je obljubil«, pretirana strpnost do pitja v delovnih organizacijah — (npr. pisanje dopusta za »plave«).

Ko pride alkoholik na zdravljenje, bi se rad prepustil zdravniku, da bi mu s tabletami pozdravil bolezen — (Četrta zmeta).

ZDRAVIL PROTI ALKOHOLNI ZASVOJENOSTI NI

Potrebna je sprememba v osebnosti in v odnosu do okolja. Alkoholik mora postati bolj samostojen, sprejemati mora življenje tako, kot je. Razvijati mora občutek pripadnosti do celotne družbene skupnosti in sprejeti nase obveznosti. To pa lahko doseže le z lastnim naporom in voljo (s pomočjo skupinske terapije v bolnicah in ambulantah).

Ker smo dejali, da je ob alkoholiku bolna vsa družina, morajo tudi družinski člani v zdravljenju redno sodelovati, prav tako predstavniki delovnih organizacij.

Ob vrnitvi z zdravljenja se morajo velikokrat spopasti z ljudmi, ki ga silijo v pijačo, češ: »En kozarček ti ne bo škodil! Kakšna reva si, da ne upaš...« Treba se je spopasti z resnico: da zmernega pitja za bivšega alkoholika ni. Pri vključitvi v družinsko in družbeno skupnost pomaga zdravljenemu alkoholiku KZA (Klub zdravljenih alkoholikov).

Naj zaključim: kljub široko razviti mreži zdravljenja alkoholizem narašča; zato bo treba vse sile usmeriti v preprečevanje nastanka novih alkoholikov. Tukaj pa ima mesto vzgoja otrok že v vaših domovih, kasneje v šolah, mladinski organizaciji, vojski. Samo s sodelovanjem nas vseh bomo zaježili strašno ZLO našega časa — ALKOHOLIZEM.

Nevropsihiater:
dr. P. Lapornik — Boškin

Teden požarne varnosti

Med letom posvečamo določene dneve ali tedne različnim dejavnostim v naši socialistični družbi. V tednu od 20.—25. oktobra je bil teden požarne varnosti. Zunanji znaki tega praznovanja so bili vidni, ker so bile ves teden na gasilskih domovih izobešene državne in republiške zastave.

Gotovo sodi požarna varnost med najbolj plemenita, potrebna in koristna področja dejavnosti v naši družbi. Toda pod tem naslovom še vedno preveč na splošno pojmujejo, da je to teden gasilcev in da je to zadeva predvsem članov gasilskih društev. V resnici pa naj bi se ob tednu požarne varnosti vsi nekoliko zamislili in spoznali, kako pomembno in humano delo opravljajo gasilci v našem samoupravnem sistemu. Osnovni cilj je, kako varovati vso družbeno in privatno imovino in našo lepo deželo. Prizadevajo se, kako bi se z ogromnim prostovoljnim delom pri vajah usposobili, da bi bili sposobni čim hitreje pogasiti — uničiti rdečega petelina, če se pojavi kjerkoli.

Radovljiška občina je na našo srečo prav tisti kraj Gorenjske, kjer je gasilstvo že precej razvito in zelo delavno, saj deluje že preko 40 gasilskih društev. Na zveznem tekmovanju so nekatere enote dosegle celo prva mesta.

Morda je zadosten dokaz, da se bo število članov v gasilskih vrstah še povečevalo, posebno pri mladini in pionirjih.

Ob koncu tedna požarne varnosti je bila v Zg. Gorjah velika proslava z bogatim programom. To je bila prilika, da smo preko poročil pregledali dosežanje dela v gasilskih vrstah, ki je bilo vsekakor ogromno. Omeniti je potrebno, pri kako številnih požarih so gasilska društva uspešno sodelovala. Poleg tega je bilo nakazano nadaljnje delo na območju občinske gasilske zveze in pa problemi, katere je mogoče reševati s splošno podporo v družbi.

Z razvojem samoupravnega socialističnega sistema smo pred šestimi leti prišli na delegatski sistem samoupravljanja. Zato imajo tudi gasilska društva iz svojih vrst predstavnike — delegate, ki se v okviru SIS sestajajo na občinskih in drugih organih in na demokratičen način vrednotijo prispevke za delovne programe v društvih. Med drugim je bilo tudi ugotovljeno, da je v gasilskih vrstah premalo deklet in žena. Zato je izzvenelo deklaracijsko načelo, da bi delovali v vseh sredinah združenega dela kot tudi na vasi, da se vključi v gasilske vrste čimveč deklet, žena in mladine, kajti programi dela gasilcev, posebno ob požarih ali drugih elementarnih nesrečah, so taki, da bi mnoga dela gasilka

celo bolj uspešno opravila kot gasilec; vzemimo npr. nudenje prve pomoči ponesrečencem. Obenem je to področje, ki po svoji vsebini dela že tudi posega na področje splošnega ljudskega odpora. Na tem področju smo se vsi državljani dolžni nenehno usposabljanje in izpopolnjevanje.

Lahko bi torej zapisali, da so gasilske organizacije s svojim obširnimi humanim programom dela najboljše področje SLO in se celo v aktivnem delu med seboj dopolnjujeta. Poudarjena je težava o pomanjkanju sredstev za nabavo sodobne mehanizacije in s tem še bolj učinkovitega dela pri gašenju požarov.

V povojnem obdobju je bilo zgrajenih nešteto gospodarskih objektov — tovarn, družbenih in zasebnih stanovanj z namenom, doseči čim boljši standard ljudi v socialistični družbi. To obenem tudi pomeni, da je s to izgradnjo postala naša družba bogatejša in lepša.

Toda prav zaradi tega se gasilske organizacije dobro zavedajo, da se je zaradi tega njihova odgovornost na področju požarnega varstva še kako povečala. Tudi zato ima teden požarne varnosti vsako leto večji pomen in večjo odgovornost.

Zato je nujno, da se gasilske vrste večajo, da bi tako povečane enote bile v stanju in sposobne varovati in uspešno preprečevati požare, in bi predstavljale varen branik. Z nabavo sodobnih tehničnih sredstev in s povečanjem članstva v gasilskih vrstah bi tako v celoti izpolnjevali svoje delovno poslanstvo v korist vseh. Zato bi v tem smislu poskušali vplivati na združeno delo, naj jim ne bo žal prispevkov, ki so namenjeni izključno za sodobno opremljenost gasilskih enot, kajti z novjšimi sredstvi pri gašenju požarov le pridobimo, če uspemo hitreje pogasiti požar, ki nastane v tovarni, kjer so bila vložena velika sredstva. To bi le pomenilo, da se združeno delo zaveda pomena in koristi dejavnosti gasilskih društev.

Omeniti je treba, da vsa dela, ki so namenjena v dobro in varno vseh, v gasilskih vrstah opravljajo prostovoljno. Zato je gotovo, da je pri članih v gasilskih vrstah prisotna visoka moralna zavest in ljubezen do Titove Jugoslavije. In če bomo vsi v svojih delovnih sredinah delovali na tem, da propagiramo humanost gasilskega dela, bomo prispevali, da se bodo gasilske vrste daljšale, s tem pa bomo neposredno in vedno vzgajali v ljudeh moralno zavest in ljubezen do naše lepe domovine.

Jernej Volk

MDB Stane Žagar sodelovala na republiški MDA »Istra 80«

V avgustu je MDB »Stane Žagar« sodelovala na republiški MDA ISTRA 80. Skupaj z brigadami »Notranjski odred« iz Cerknice in »11. oktober« iz Skopja ter s pionirsko brigado Janeza Mraka iz Novega mesta je 42 brigadirjev iz radovljiške občine, od tega kar 18 deklet, gradilo višinski vodovod v krajih nad Koprom. Na trasi so vladali težki pogoji za delo; takoj pod plastjo zemlje je trd lapor in huda vročina. Tako je brigada v prvi dekadi — prvih desetih dneh — dosegla povprečno normo 120% in bila udarna. Na udarni dan je znašala norma 147% in brigada je bila tako drugič udarna. Povprečno število brigadirjev na trasi v prvi dekadi je znašalo 35, v drugi pa samo 29. Norma v drugi dekadi je sicer zadovoljiva — 124,48, za kar je brigada prejela pohvalo, vendar ni dosegla povprečja druge dekade, ki so ga ustvarile vse brigade in ki znaša okoli 127%, tako ni bila tretjič udarna in s tem izgubila trak akcije. Na drugi udarni dan je znašala norma 142,73% in brigada je prejela tretje udarnišтво.

Tudi v naselju so bili brigadirji radovljiške občine uspešni. Za uspešno delo na kulturnem, športnem in idejnopolitičnem področju in pa za informiranje je brigada prejela priznanje družbenih dejavnosti za obe dekadi. Brigada je v 21 dneh izdelala 11 stenskih časopisov in 4 biltene, kar je nekaj več kakor ostale brigade.

Glede na to, da je v brigadi sodelovalo 18 deklet — to je 47% brigade — smo lahko z dosežki brigade zadovoljni. Ostale brigade niso imele niti 10 deklet, norme na republiških akcijah v Sloveniji so za vse enake,

Ob dnevu JLA

Letos prvič proslavljamo dan JLA brez tov. Tita, prvega vojaka našega partizanskega boja, legendarnega vojskovodje v narodnoosvobodilni vojni in ustvarjalca koncepcije splošne ljudske obrambe. Kot vojskovodja se je Tito v začetku vojne znašel pred velikimi problemi. Jugoslavija je bila razorožena in razkosana med Nemčijo, Italijo in njenima satelitoma Bolgarijo in Madžarsko. Imperialistične sile so bile na višku svoje moči.

V tako težkem času je Tito pozval narode okupirane dežele na vstajo, v osvobodilno vojno; prepričan je bil, da bo zmaga zanesljivo naša, če bo vojna postala ljudska.

Narodnoosvobodilna vojska se je hitro širila. Tako je bila ustanovljena Prva proletarska brigada 21. decembra 1941 v bosanskem mestecu Rudo. Tistega dne je štela 1.200 borcev in je bila prva partizanska velika močna enota, sposobna za velike akcije in premike. Doteda-

za razliko od zveznih, kjer je norma za dekleta nekoliko manjša. Omeniti moram, da je bila brigada okrnjena z mnogimi izkušanimi brigadirji, ki jih to leto delovne organizacije niso pustile na akcijo.

Brigada je na koncu prejela še izredno udarnišтво (skupaj 5 od 6 možnih) in prejela 10 udarniških značk in 10 pohval komandanta akcije. Kot že nekaj let zapored tudi v radovljiški brigadi ni videti študentov. Na akciji ISTRA 80 ni bilo nobenega. Struktura brigade je bila naslednja: delavcev 17, srednješolcev 21 in osnovnošolcev 4. Članov ZK je bilo 5.

Brigadirji so bili z vodstvom in potekom akcije zadovoljni. V naselju so imeli vse možnosti za kulturno, športno in idejnopolitično udejstvovanje; prav tako je bilo dobro informiranje preko časopisov, revij, radia in TV, s hrano pa so bili posebno zadovoljni. Organiziranih je bilo tudi nekaj izletov po okolici, dvakrat tedensko so se brigadirji lahko hodili kopat.

V treh letih, odkar obstaja MDB »Stane Žagar«, je bila to že sedma akcija. Pred tem je bila leta 1977 na Kozbani, leta 1978 na zveznih Samac—Sarajevo in Podrinje—Kolubara, leta 1979 v Titogradu in v Slovenskih goricah in na občinski akciji na Pokljuki. Letos je bilo veliko brigadirjev tudi na akciji v Bohinju, kjer so delali po nekaj dni.

V brigadi, katere povprečna starost je znašala nekaj preko 18 let, so bili poleg brigadirjev iz naše občine še brigadirji iz pobratenih občin iz Svilajnca, Brusna in Leskovca.

EM

nji partizanski odredi so s tem začel preraščati v začetke moderne vojske.

Naslednjega dne, 22. decembra 1941, je prva proletarska brigada izvedla že svojo prvo akcijo proti Italijanom, jih hudo porazila, zato ta dan zdaj praznujemo kot največji vojaški praznik — dan JLA. Kmalu za tem so bile ustanovljene

Čestitamo

Andrej Erman iz tehničnega sektorja je s študijem ob delu pred rokom uspešno zaključil drugo stopnjo fakultete za strojništvo. S tem se mu prizna visoka izobrazba in podeljuje strokovni naziv diplomirani inženir strojništva.

K uspehu mu iskreno čestitamo in želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Sodelavci

Sodelavcem Vzdrževanja in gasilcem se zahvaljujem za iskrene čestitke in podarjeno darilo ob mojem osebnem prazniku.

Anton Nežmah

Gasilcem in sodelavcem nove kovačnice se zahvaljujem za iskrene čestitke in podarjeno darilo ob mojem osebnem prazniku.

Franci Lilek

Kadrovske vesti

Novosprejeti delavci:

Splošni sektor: Kovač Darko, Obid Stanka
TOZD Vijakarna: Resman Stanislav, Pretnar Amalija
TOZD Verigarna: Duvnjak Branko
TOZD Kovačnica: Vidic Marko
TOZD Sidrne ver.: Bizjak Bogdan
TOZD TIO: Varl Jože, Bizjak Justin

Prišli iz JLA:

Tehnični sektor: Resman Franc
TOZD Vijakarna: Felič Muharem
TOZD Sidrne verige: Ljubojevič Raco

Prenehali z delom:

Splošni sektor: Jerman Anica
Komer. sektor: Tolar Aleksander
Tehnični sektor: Filej Jože
TOZD Vijakarna Valand Mojca
TOZD Verigarna: Plemelj Jože
TOZD Sidrne verige: Jakovljevič Tadija
TOZD TIO: Štiherl Zvonko

Poročili so se:

Jarša Polona iz Finančnega sektorja
Kučnik Miro iz TOZD Sidrne verige

Rodili so se:

Hrast Zoranu iz TOZD Orodjarna, sin Aleš
Pejčić Radojki in Juretu iz DSSS, sin Dejan

Kadrovska služba

NESREČE V NOVEMBRU 1980

Novembra se je ponesrečilo dvanajst delavcev:

Šlibar Mira	TOZD Vijakarna
Grum Tončka	TOZD Vijakarna
Lukič Rajko	TOZD Vijakarna
Petrovič Igor	TOZD TIO
Kalamar Anton	TOZD Vzdrževanje
Intihar Tone	TOZD Orodjarna
Obradovič Ivica	TOZD Orodjarna
Lapanja Rajko	TOZD Verigarna
Kalendar Drago	TOZD Verigarna
Babič Martin	TOZD Verigarna
Drekonja Bogdan	TOZD Kovačnica
Božič Ljuba	TOZD Kovačnica

Ambulanta prve pomoči je v tem mesecu posredovala 332-krat, in sicer:

Urezi n ubodi	25-krat
Udarine, stiskanine	13-krat
Cepkline	8-krat
Odrgrnine	18-krat
Glavoboli, zoboboli	66-krat
Tujki v očeh	11-krat
Zeločne bolečine	8-krat
Prehladi, bolečine grla	50-krat
Previjanje	58-krat
Merjenje krvnega pritiska	33-krat
Ostalo	42-krat

V novembru nismo zabeležili začetnih požarov.

Iz SVD

Zahvale

Ob izgubi moža in očeta Jožeta Kajdiža se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se za venec, ki ste mu ga poklonili, nama pa izrekli sožalje.

Posebej se kolektivu zahvaljujemo za godbo na pihala, ki mu je igral v slovo.

Iskrena hvala!

žena in hči
Jožeta Kajdiža

Ob smrti drage mame Ančke Jerman se iskreno zahvaljujemo za tople poslovilne besede, darovano cvetje in izraze sožalja. Posebna zahvala njenim sodelavkam iz okrepčevalnice in OOZS sin Stane z družino

Ob boleči izgubi drage žene in mame Marije Murgelj se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem DSSS, SZDL, tozdu Verigarna, gasilskemu društvu za podarjene vence, denarno pomoč in izrečena sožalja. Še posebna zahvala velja tov. Jerneju Vovku za tople poslovilne besede ob odprtem grobu, kakor tudi godbenikom za zaigrane žalostinke. Enako velja zahvala tov. direktorju Pavlu Noču in vodji tozda Verigarna Bogu Košniku.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Mož Filip, hči Marija Dežman
in sin Jože Justin z družinama

Ob boleči izgubi mojega očeta Ludvika Kunčiča se iskreno zahvaljujem sodelavcem SPIK in DSSS za izrečena sožalja, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Matko Kunčič

Ob smrti moje drage mame Ane Hrovat se najlepše zahvaljujem kolektivu Verigarne za podarjeni venec in izrečeno sožalje.

Mirko Hrovat

Mariji Murgljevi v spomin

V sredo, dne 3. 12. 1980, smo se na pokopališču v Lescah poslovili od naše upokojenke, marljive in napredne delavke, Marije Murgljeve.

Izhajala je iz revne, napredne, delavsko kajžarske družine v Lescah. Zato je že zelo mlada spoznala neenakost v takratnem času in zapostavljanje delavskih pravic, obenem pa trdo delo za majhen kos kruha. Doraščala je v krogih tistih naprednih delavcev, ki so že pripravljali in vodili borbo v monarhofašistični družbi za osnovne pravice delavcev in pošteno plačilo za težko delo. Te voditelje je spoznavala celo v krogu družine, ob svojem bratu in njegovih somišljenikih, ki so znali v svoje vrste pritegniti vedno več mladih v boju za večji kos kruha. Zato je živela izredno pogumno, delovno in napredno življenje, saj se je že kot mlado dekle vključila v vrste naprednih delavcev. Kaj kmalu se je med organizatorji štrajkov, zaradi svoje mladostne zagnanosti, odločnosti in poguma, pojavila v prvih vrstah. In to pogumno in odločno dekle je postalo tajnik društva kovinarjev in sorodnih strok v leški podružnici. Bila je prva mlada delavka, ki je prišla za težko delo in z lopato in krampom sodelovala pri izgradnji tovarne v letu 1920, stara 18 let. Kasneje je bila zaradi naprednega udejstvovanja pri štrajkih za pravice delavcev večkrat brez dela. Toda težke razmere doma, ko je ostala brez dela z manj kot leto dni starim sinom, je niso strle. Poleg velikega revolucionarnega hotenja za pravice delavcev je imela tudi druge plemenite lastnosti, bila je zelo skromna in izredno delavna. Prav to jo je reševalo, da je po določenih prekinitvah dobila zopet težko delo. Toda o tem ni tožila, vsaka nova zaposlitev ji je dala možnost, da je reševala težak gmotni položaj v družini. Pomembno vlogo je imela pokojna Murgljeva kot vodilna žena pri velikem štrajku leta 1935 v tovarni. Zato bodo njeni svetli življenjski ideali in trdo delo zapisani v zgodovini tovarne na posebni svetli strani. To je bila težka in trda življenjska pot odločne in napredne matere — delavke, ki tudi današnji ženi delavki lahko služi za vzor. Kdo bi vedel, koliko km verig je kot sukalka med dolgoletnim delom pregledala. Tudi po osvoboditvi je z istim žarom in marljivostjo nadaljevala s podobnim delom do upokojitve. Vseskozi je bila na področju družbenega življenja zelo aktivna.

Bila je plemenitega, humanega in zelo vedrega značaja. Pokojna Murgljeva je bila izredno preprosta in poštena delavka, imela je toliko tistih pravih človeških lastnosti, da je imela prav z vsemi sodelavci in vsemi, ki so jo poznali, prijateljske odnose. Zato se je med delavci počutila prijetno in delavci so jo imeli radi. Zнала je prisluhneti vsakemu delavcu v težavah in mu tudi pomagati, saj je sama v življenju doživljala in premagala mnogo težav. Bogate delovne izkušnje je znala na preprost in jasen način prenašati na mlade edlavce. Zato bo svetli lik te pogumne, odločne in poštene žene delavke ostal v spominu zapisan v naših srcih.

J. V.

ZAHVALE

Ob moji invalidski upokojitvi se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozdu Verigarna za prekrasni darili, ki mi bosta ostali v trajnem spominu na naše skupno delo in življenje.

Celotnemu kolektivu želim še obilo delovnih uspehov! Obenem želim vsem skupaj vse najlepše v novem letu 1981.

Marija Peternel

Vsem članom DSSS in OOZS DSSS se iskreno zahvaljujem za darilo in izrečene čestitke ob moji 50-letnici.

Ivanka Udovč

Vsem članom Orodjarne, družbenopolitičnim organizacijam in vodstvu tozda se iskreno zahvaljujem za darilo in izrečene dobre želje ob mojem odhodu v pokoj.

bivši sodelavec
Janez Arih

KOMU BODO ŠE PIHALI...

OOZS tozdu Kovačnica obsoja pihavno godbo Veriga zaradi nesodelovanja na pogrebu Joža Kovačiča v Ribnem, pa čeravno so zato pogodbeno vezani.

Tov. Jože Kovačič je bil zaposlen v tozdu Kovačnica več let. Leta 1972 je odšel invalidsko v pokoj. Vsak delavec, ki dela v tovarni več let, pusti tudi njej precejšen del svojega zdravja. Tako je tudi Joža Kovačič prispeval svoj delež k razvoju tozdu Kovačnica in celotne DO.

Godba na pihala ima z DO TVL pogodbo, da mora, če to želijo svojci, igrati žalostinke.

Tako mislim, da je bila dolžnost godbe, da tudi Joža spremlja na zadnji poti.

Jože Pavlin

Kegljanje, prvak Veriga

Zadnja disciplina v okviru občinskih sindikalnih prvenstev je bilo tudi letos kegljanje. Tekmovanje, ki je potekalo na kegljišču doma upokojenec v Radovljici, je trajalo od 13. 11. do 5. 12. 1980. Nastopilo je preko 800 kegljačev in kegljačic.

Kegljači iz Verige so nastopili v soboto in nedeljo, 16. in 17. novembra. Od 190 prijavljenih jih je kegljalo le 138. Kljub taki precejšnji abstinenci smo dosegli lep uspeh, saj smo ekipno zmagali. Najboljši rezultat od naših je tokrat dosegel Jože Ravnik z 216

podrtimi keglji. Med ženskami je bila od naših najboljša Marjana Teskač (173). Tako so kegljači samo še potrdili vodstvo ekipe Verige v tekmovanju za najboljši športni kolektiv v občini.

Rezultati:

Ženske do 40 let:

1. Ombrovič OŠ Radovljica 197 podrtih kegljev
2. Stare Ivica, Sukno (188)
3. Brajnik Zaila, Iskra Lipnica (185)

8. Teskač Marjana, Veriga (173)
Ženske nad 40 let:

1. Cenkovnik Polona, LIP Bled (174)
2. Ralkovec Mimi, Kemična Podnart (160)
3. Selan Lojzka — upokojenci (158)
6. Gabelj Romana, Veriga (138)
10. Dorčevič Greta, Veriga (123)

Moški do 40 let:

1. Kapus Jože, Alpdom (219)
2. Harinski Jože, Veriga (213)
3. Kozar Jože, Elmont (212)
10. Skoporec Igor, Veriga (209)

Moški nad 40 let:

1. Obreza Sašo, Elmont (221)
2. Konc Franc, Iskra Otoče (218)
3. Ravnik Jože, Veriga (216)

Ekipno moški:

1. Veriga 1244 podrtih kegljev
2. Elan 1241
3. Iskra Otoče 1218

Ekipno ženske:

1. Iskra Otoče 724
2. Elan 690
3. Veriga 685

Ekipno skupaj:

1. Veriga 246 točk
2. Elan 237
3. LIP Bled 165

4. Iskra Otoče 154
5. Iskra Lipnica 73
itd.

Franci Vovk

Veriga prva

V petek, 5. decembra 1980, so kegljači zaključili sezono občinskih sindikalnih prvenstev. Vsa ta tekmovanja v 13. športnih disciplinah, ki so potekala celo leto, so se talco kot že vrsto let točkvala po posebnem tekmovalnem sistemu, ki naj bi na koncu leta dal najuspešnejši športni kolektiv v občini Radovljica.

Tekmovanje smo bolj ali manj leta. Sodelovalo je preko 200 članov našega kolektiva, ki so naredno spremljali preko celega stopila v vseh 13. športnih panogah. Po vsakem tekmovanju smo tudi v našem glasilu objavljali vrstni red posameznih delovnih organizacij. Ta se je stalno menjaval. Že kmalu po prvih disciplinah pa je postalo jasno, da se bosta za vrh potegovala tudi letos Elan in Veriga. Ostale delovne organizacije so letos že kmalu po prvih disciplinah precej zaostale, čeprav imajo v svoji sredi tudi nekaj odličnih športnikov. Vendar so na tekmovanja ponavadi pošiljali številčno preskromne ekipe.

Pred zadnjo disciplino, tj. kegljanjem je naša ekipa prevzela vodstvo. Po kegljanju smo to vodstvo samo še povečali, čeprav ni dosti manjkalo, da bi bil Elan v kegljanju boljši. Tako je Veriga letos postala najboljši športni kolektiv v občini. Dvema drugima in dvema tretjima mestoma smo tokrat dodali še prvo. To je vsekakor lep dosežek in dokaz, da v Verigi tudi temu področju posvečamo precejšnjo pozornost.

Prav tako kot borba za prvo mesto je bilo zanimivo tudi tekmovanje za tretje mesto. Za to je bilo več kandidatov. Kmalu se je izoblikovala skupina Iskre iz Otoč in Lipnice ter LIP, GG in Zevenin z Bleda. Na koncu je pred LIP to mesto osvojila Iskra z minimalno prednostjo 5 točk iz Otoč.

Še nekaj besed o organizaciji tekmovanja. V celoti vzeto je bila dobra. Sicer je bilo nekaj manjših spodrslijajev, vendar organizatorji množičnih športno rekreativnih tekmovanj postajajo vse bolj izkušeni. Precejšen problem še vedno povzročajo tisti, ki se prijavijo, potem pa se tekmovanja enostavno ne udeležijo.

Končni vrstni red:

1. Veriga Lesce 1.807 točk
2. Elan Begunje 1.752 točk
3. Iskra Otoče 881 točk
4. LIP Bled 876 točk
5. Iskra Lipnica 647 točk

Franci Vovk

KISIK	ZVAR	OSKRBNI - ŠKI, UPRAV- NIŠKI	VRSTA OVJALKE	NAŠA TOVARNA LEŽAJEV	JUG KAZALNI ZAJMEK	VANADIJ KLADA	ITALIJA	DEL ATOMA	ZVEZA KOMUNIST.	VZHOD VRATA	TOČKA ITALIJAN SPOLNIK	OZIRALNI ZAJMEK
ŽELJA KUPCA												
KORENITO							NAČOČNI VELKO FIN JEZERO		RESMAN IVAN MAKARSKA		FOSFOR REPUBLIKI SVET	SVETORISEM JUNAK
TOVARNA V MARIBORU				MOD. HRV. PESNIKI FOSFOR					TISOČI DEL MILMETRA RDEČI KRIZ			
ZVEPLO	PRIREDI VEZNIK NESTVAR- NOST			FR. ŠMUČAR PERIN								
NOMINARKA ZAGORIČ- NIK				LEVSTIK ANTON	OSOBOJ FRONTA	DEL POHIŠTVA				GL. MESTO NORVEŠKE		
LJUBK 2. IME			LJUDSKI ODBOR		SLIKA L. F.	LJUD. REP. KITAJSKA MAJHEN LOK			ŠPORTNI AVTOMOB. (množ)	ŠVEDSKA	NEON SAMOGLAS	
OSEBNI ZAJMEK			FR. LET. DRUŽBA ZAHOD		KORALEC MARWIN LUKSEMB.			RIMSKA TODD PLOŠČADI		PRALNI PRAŠEK		GOLIČAVE
AVTOZNAKI OGULINA IN TUZLE				KOPER	GREZILO GRŠKA CRKA		TOVARNA AVTOMOB. ZADNJA CRKA			SAMOGLA- SNIK	UČENJE SANJE	
KRAJ PRI DOMZALAH				KRANJ		PSIČEK				ČESKOSLO- VAŠKA		
OSEBNI ZAJMEK			ITALIJAN VELE TOK OZIROMA		ELEKTRO ŽIROVNICA HRIB NAD SPLITOM		RIJEKA LAKOVNET. TEK. Z. KATR.			STREHA NAD OGURŠČ.		
POLJSKI NOGOMET.				TOVARNA V KRANJU	AMER. TV SPIKER PRITRDLI- CA					FIJLE 2. IME DUŠIK		
OBELEŽJE KOVIN Z EL. TOKOM						L'H'IZ L'ESA DELAJSKA ENOTNOST					MADŽARSKA JATE ČEBEL	ODLIČNO, PRIMA
TENENA- RIVE			VRSTA M. RIB ODD. V SKL. SLUŽBAH		DELAVEC V VERGAR. TURČIJA			PERNATA ŽIVAL		ŠTANGA EVR. GOS. SKUPNOST		
MAJHEN NOS								ITALIJANS MESTO LESKOVAC				
VOJAŠKO SPREMIŠTVO						USTAN ZA PROUČ. JAC. ŠPANIJA						AVTO ŠOLA OGLJIK
SESTAVIL M. D.	IGLASTO DREVO				NIKALNI- CA		KOMPOSIT HUMPRES					MLADA KRAVICA

Za nagradno križanko, ki je bila objavljena v prejšnji številki, smo dobili 61 rešitev. Izzrebanj so bili naslednji reševalci: prva nagrada 170 din — Stane Zajc, druga 110 din — Jana Poganič in Ivanka Korošec, tretja 80 din Stefan Jutriša in Franc Ramovš. Rešitev novoletne križanke nam pošljite do 7. januarja 1981.

Novoletna

Nekaj dni pred Novim letom vsakomur roji po glavi, kje da bi ga najbolj žgali, nazdravljali vsem uspehom.

Ta in oni misli v hribe, si tretji krokanje brez hibe zamišlja v luknji zakajeni. Cetrti pa doma. Dovolj so premeteni!

Je že tako, da vsak po svoje si Silvestrovo kroji; nekdo ga mirno presmrči, drugi v jarku obleži.

Med tema dvema kup povprečnih, pijandur, pa tudi resnih, se objema ob navdihu srečnih ur.

Armada steklenic vsebina, kozarcev množica brezmejna, in nezimerne mere vina, grla močijo prežejna.

In zdaj na primer:

Familija bogata;

moz, copata,

z novim letom

ženinim obetom

mirno sluša.

Ne poskuša, da se glaže,

lahko mu jo primaže!

Zgolj za vabo

obljubi »žabo«,

da bo v hiši enkrat mir,

pa če vzame ga hudir.

Hčerka mlada,

fantov nada,

mamico poljublja in objublja, da devica bo ostala, čeprav je to že pozabila.

Sin, falot, junak prigod, kavarn, ceste, ki je le preste, pije whisky, je zdaj tisti, ki obljube daje, da ne omaje več ga nič, da bo postal drugačen tič.

Tako družina se zedini, da orali po ledini bodo v novem letu, po pridnosti očeta vzgladu, ki moral bo milijone sneti, ker mu grenko besedo bo požreti. Ostali pa želimo skromno, da makaronov in podobno, zmanjkat' ne bo sile, da melodije ne bo mile želodec čut' praznine. Za vse ostalo ostanejo skomine, s tolažbo, da vse mine.

Ponavljal ne bi rad voščil, ki jih na pamet znate, glas slišali boste premil kolegov sto, ki jih poznate.

Frnek Bregant

Spored kina Radovljica

OD 1. 1. DO 4. 2. 1981

ČLOVEK IZ SAN FERNANDA

amer. barv. zab. pust. film

1. 1. ob 18. uri, 4. 1. ob 20. uri

HOTEL KLEINHOF

ital. barv. pust. film

1. in 5. 1. ob 20. uri, 2. 1. ob

18. uri

DONA FLOR IN NJENA DVA

MOŽA

braz. barvni zabavni film

2. in 6. 1. ob 20. uri, 3. 1. ob 18.

uri

JAVNA HIŠA 122

ameriški barvni film

3. 1. ob 20. uri, 4. 1. ob 18. uri

PRISHEL JE ČAS, DA SE

LJUBEZEN PROBA

jug. barvni zabavni film

7., 12. in 14. 1. ob 20. uri

DOKTOR ŽIVAGO

ameriški barvni film

8. in 13. 1. ob 19. uri

POLNOČNI EXPRES

angl. barvni pust. film

10. 1. ob 20. uri, 11. 1. ob 18. uri

LJUBI VILJEM

angl. barvni zabavni film

9. in 11. 1. ob 20. uri, 10. 1. ob

18. uri

PEKEL V VESOLJU

amer. barv. fantastični film

15., 19. in 21. 1. ob 20. uri

STEKLENI ZVONEC

ameriški barvni film

16. in 20. 1. ob 20. uri

ZRELO II. del

amer. barvni pustolovski film

17. 1. ob 18. uri, 18. 1. ob 20. uri

DRIVER

amer. barvni kriminalni film

17. 1. ob 20. uri, 18. 1. ob 18. uri

DOŽIVLJAJI V AVTO

KAMPU

angl. barvni zabavni film

22. 1. ob 20. uri, 25. 1. ob 18. uri

UBIJ ME NEŽNO

slovenski barvni film

23., 25. in 28. 1. ob 20. uri

POT V BOKO

jugoslovanski barvni film

24. 1. ob 18. uri, 27. 1. ob 20. uri

MOČNI IN ZLOČINCI

ameriški barvni film

24. in 26. 1. ob 20. uri

ZADNJI VAL

avstralski barvni film

29. 1. in 3. 2. ob 20. uri

BLIŽNJA SREČANJA 3.

VRSTE

amer. barvni fant. znan. film

31. 1. ob 20. uri, 1. 2. ob 18. uri

LJUBEZENSKJE IN DRUGE

ZGODBE

ameriški barvni zabavni film

30. 1., 2. in 4. 2. ob 20. uri

SERVIS ZA PRANJE

AVTOMOBILOV

amer. barvni glasbeni film

31. 1. ob 18. uri, 1. 2. ob 20. uri

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarnice — Veriga n. sol. o., Lesce. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor: Kozamernik Marjana, dipl. oec., Arh Zdenka, Vidlic Božena, Vovk Franci in Tonkar Mitja. Odgovorni urednik Tonkar Mitja. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informiranje SRS prosto plačila prometnega davka — Tiska Tiskarna Ljubljana.